

F. t. l. vedr. retsplejeloven

3.3.4. Lovforslagets udformning

Justitsministeriet kan tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets synspunkter og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 3 (§ 741 c, stk. 1, 4. og 5. pkt. og § 741 c, stk. 2, 1. pkt.) og bemærkningerne hertil.

3.4. Beskyttelse af voldtægts ofre mod ydmygelser i retten

3.4.1. Gældende ret

I almindelighed har et vidne pligt til afgive vidneforklaring i retten, jf. retsplejelovens § 168. Nægter vidnet at afgive forklaring, har retten efter retsplejelovens § 178 mulighed for at benytte forskellige tvangsmidler med henblik på at formå vidnet til at afgive forklaring.

Retsplejelovens indeholder en række beskyttelsesregler for vidner, jf. bl.a. retsplejelovens § 848, hvorefter retten kan beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås.

3.4.1.1. Afhøring af forurettede uden at tiltalte er til stede, jf. retsplejelovens § 841 og § 848

Ved lov nr. 381 af 6. juni 2002 om ændring af retsplejeloven (Forbedret vidnebeskyttelse) blev vidners retstilling styrket ved, at der i straffesager i ganske særlige tilfælde kan ske hemmeligholdelse af et vidnes identitet over for tiltalte.

Det fremgår af retsplejelovens § 848, stk. 1, at formanden uden for de tilfælde, der er nævnt i stk. 2, nr. 2, kan beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås. Bestemmelsen finder anvendelse såvel ved domsforhandling for byret som for landsretten, jf. § 928, stk. 1.

Retten kan endvidere, hvis det må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvar, på anmodning bestemme, at 1) et vidnes bopæl ikke må oplyses for tiltalte, hvis afgørende hensyn til vidnets sikkerhed taler for det, eller 2) et vidnes navn, stilling og bopæl ikke må oplyses for tiltalte, hvis afgørende hensyn til vidnets sikkerhed gør det påkrævet, jf. § 848, stk. 2.

Er der truffet bestemmelse efter stk. 2, nr. 2, kan retten yderligere bestemme, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens vidnet afhøres, hvis der er grund til at antage, at vidnet eller vidnets nærmeste vil blive ud-

sat for alvorlig fare, hvis tiltalte får kendskab til vidnets identitet, jf. § 848, stk. 3.

Når en tiltalt som følge af en beslutning efter bl.a. § 848, stk. 1, ikke har overværet afhøringen af et vidne, skal tiltalte, når denne på ny kommer til stede i retslokalet have oplysning om, hvem der har afgivet forklaring i tiltaltes fravær, og om indholdet af forklaringen for så vidt angår tiltalte, jf. § 848, stk. 8.

Der er næppe tvivl om, at betingelserne for en beslutning om, at tiltalte skal forlade retssalen, mens forurettede afgiver forklaring, ofte vil være opfyldt i grovere sædelighedssager, herunder voldtægtsager, idet et vidne ofte vil være så hæmmet ved at skulle afgive en måske belastende vidneforklaring i tiltaltes tilstedeværelse, at forklaringen ville blive ufuldstændig eller urigtig.

Efter retsplejelovens § 841 kan retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne forud for domsforhandlingen træffe afgørelse om dørlukning efter § 29, stk. 3, nr. 2 eller 3, referatforbud efter § 30, stk. 2, navneforbud efter § 31, stk. 1, nr. 1, om at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres, jf. § 848, stk. 1, 3 eller 6, eller om, at et vidnes bopæl, navn, eller stilling ikke må oplyses for tiltalte, jf. § 848, stk. 2.

Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 428 af 31. maj 2000 om ændring af retsplejeloven og straffeloven (Vidnebeskyttelse m.v.)

Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår følgende:

»Efter de gældende regler træffes beslutning om dørlukning, referatforbud og navneforbud og beslutning om, at tiltalte skal forlade retslokalet, medens et vidne afgiver forklaring, oftest først i forbindelse med selve domsforhandlingen.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at retten får mulighed for forud for domsforhandlingen at træffe afgørelse om de nævnte foranstaltninger.

Efter den foreslåede bestemmelse vil anmodning om beslutning forud for domsforhandlingen kunne fremsættes af anklagemyndigheden eller forsvareren eller af et vidne, herunder af vidner som føres af forsvaret.

Det forudsættes, at det i almindelighed vil være anklagemyndigheden (eller forsvareren), der rejser spørgsmål om de nævnte foranstaltninger over for retten. Et vidne - eller vidnets bistandsadvokat - kan dog også selv fremsætte anmodning over for retten, f.eks. i tilfælde hvor anklagemyndigheden ikke finder grundlag herfor. Det er op til retten at afgøre, om der er behov for at afholde et særskilt retsmøde om anmodningen.«